Blogi

Matkalla maailman parhaaksi talousosaajaksi

Talousosaaminen | 30.01.2024 | Anu Raijas

KIRJOITTAJA

Anu Raijas
Talousosaamisen
neuvonantaja

Suomen kansallisen talousosaamisen strategian tavoitteeksi on asetettu, että olisimme vuoteen 2030 mennessä maailman paras talousosaamiskansa. Suomen talousosaamisstrategiaa on käsitelty kansainvälisissä tapaamisissa ja seminaareissa, ja se on myös poikinut vierailuja Suomen Pankin talousosaamiskeskukseen.

Suomen kansallisen talousosaamisen strategian tavoitteeksi on asetettu, että olisimme vuoteen 2030 mennessä maailman paras talousosaamiskansa. Tavoite on saanut ilahduttavan paljon kansainvälistä huomiota. Suomen talousosaamisstrategiaa on käsitelty kansainvälisissä tapaamisissa ja seminaareissa, ja se on myös poikinut vierailuja Suomen Pankin talousosaamiskeskukseen. Huomio on toivottua, mutta asettaa talousosaamisverkoston[1] toimijoille myös odotuksia.

OECD-mittaristoa hyödynnetään talousosaamisen arvioinnissa

Strategian tavoitteen seuraamiseksi Suomen on osallistuttava kansainvälisiin talousosaamisen mittauksiin. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD:n kansainvälinen talousopetuksen verkosto INFE (OECD/INFE) on vuosien ajan kehittänyt erityisesti kansainväliseen vertailuun soveltuvaa talousosaamisen mittaristoa.

Vuonna 2023 toteutettiin OECD/INFE:n mittaristoa hyödyntäen talousosaamisen kysely 39 maassa, myös Suomessa. Tässä eivät ole tietenkään mukana kaikki maailman maat, mutta hyvä joukko kuitenkin! Julkaisimme vuonna 2023 Suomen aikuisväestön talousosaamisen tulokset, samoin kuin OECD/INFE kansainvälisen vertailun. OECD/INFE:n raportissa ei haluttu pistää maita järjestykseen, vaan tulokset esitettiin neutraalisti. Se näkyy mm. raportin taulukoissa ja kuvioissa,

joissa maat on asetettu aakkosjärjestykseen.

Monta eri mittaria

Kyselyssä talousosaamista tarkastellaan laajasti ja se sisältää kolme eri osaa: **taloudellinen tietämys**, **käyttäytyminen** ja **asenteet**.

Erikseen muodostettu mittari on **taloudellinen hyvinvointi**, joka sisältää kysymyksiä talousongelmien selviytymiskyvystä ja tyytyväisyydestä omaan taloudelliseen tilanteeseen.

Kokonaan uusi mittaristo omine kysymyksineen on luotu **digitaaliseen talousosaamiseen**. Siinä tutkitaan tietämystä, käyttäytymistä ja asenteita digitaalisessa ympäristössä (verkko- ja mobiilipankit, uudet maksamistavat, kryptovarat), digitaalisten työkalujen hallintaa sekä turvallisen asioinnin periaatteiden, sääntelyn ja kuluttajaoikeuksien tuntemista verkkoympäristössä. Tämä on ollut tervetullut lisä, koska suuri osa ihmisten talousasioista hoidetaan tänä päivänä verkossa.

Suomi maiden välisessä vertailussa keskikastia

Talousosaamisen maksimipistemäärä on sata. Kun katsotaan talousosaamisen kokonaisarvosanaa, on Suomi 39 maan joukossa hyvin lähellä keskiarvoa. Suomen talousosaamisen pistemäärä on 65/100, kun kyselyyn osallistuneiden maiden keskiarvo on 60/100.

Myös talousosaamisen osa-alueilla - tietämyksessä, käyttäytymisessä ja asenteissa - olemme kaikkein maiden keskiarvon tasolla. Taloudellisessa tietämyksessä Suomen pistemäärä on 24/35, käyttäytymisessä 28/45 ja asenteissa 12/20. Luvut osoittavat, että näillä kaikilla osa-alueilla Suomella on parannettavaa. Kaikkien tutkimuksessa mukana olevien maiden vastaavat luvut ovat tietämyksessä 22/35, käyttäytymisessä 27/45 ja asenteissa 11/20.

Taloudellisessa hyvinvoinnissa puutteita

Myös taloudellisessa hyvinvoinnissa suomalaiset ovat kaikkien maiden keskitasoa. Tosin suomalaiset kokevat oman taloustilanteensa keskivertoa heikommaksi, mikä voi aiheuttaa heille stressiä. Talousosaamisella on selvä yhteys taloudelliseen hyvinvointiin. Tämä on tärkeä tieto talousopetuksen kannalta: vaikuttavalla talousopetuksella voi olla hyvin laajat vaikutukset.

Digitaalinen talousosaaminen hallitaan

Digitaalisessa talousosaamisessa olemme selvästi kaikkien maiden keskiarvoa korkeammalla tasolla. Suomalaisista 46 prosenttia saavuttaa digitaalisen talousosaamisen vähimmäistason, kun

kaikissa maissa osuus on 32 prosenttia.

Vahvaa digitaalista osaamista selittää varmasti pitkä kokemuksemme verkkopankin käytössä. Tosin emme tässäkään ole tutkimuksen paras maa, vaan se on Hongkong. Digitaalinen talousosaaminen on hyvin yhtäläistä yleisen talousosaamisen kanssa.

Mihin Suomessa on syytä kiinnittää huomiota?

Suomessa on tarpeen tutustua aikuisväestön talousosaamisen kansainväliseen vertailuun, sillä Suomi on vielä kaukana tavoitteesta olla talousosaamisen ykkösmaa.

Suomen tuloksissa erityisen hälyttävää on nuorten aikuisten ja naisten talousosaaminen. Se on selvästi muita maita heikompaa verrattuna koko väestöön. Toimia aikuisväestön talousosaamisen edistämiseksi onkin lisättävä, kuitenkin niin, että keskitytään ensi alkuun edellä mainittuihin kohderyhmiin. Aikuisten talousopetukseen tulee hakea luontevia paikkoja ja tilaisuuksia.

Talousosaamisen edistämisessä tulee muistaa, että taloustietämys ei välttämättä siirry käyttäytymiseen. Tämä on toki tuttua muiltakin elämänaloilta. Kaiken kaikkiaan tutkimustulokset antavan hyvän pohjan kehittää aikuisväestölle kohdennettua talousosaamisen toimintaa Suomessa.

Asiasanat

OECD, talousopetus, talousosaaminen